

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

פסיכולוגיה

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	(ארבעה סעיפים $12\frac{1}{2} \times$)	50 נקודות
פרק שני	—	(חמש שאלות $10 \times$)	50 נקודות
סך הכול	—		100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: (1) ענה בתמצות ובבהירות.

(2) בתשובתיך השתמש במושגים שלמדת.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (50 נקודות)

ענה על ארבעה סעיפים מן השאלות 1-4 (לכל סעיף – $12\frac{1}{2}$ נקודות).

1. נועה, תלמידה בכיתה י"א, אוהבת מאוד לשחק כדורסל, ועומדת לגשת למבחני מיון לנבחרת הכדורסל של בית ספרה. כדי להגדיל את סיכוייה להתקבל לנבחרת, החליטה נועה לצפות בסרטים המתעדים מבחני קבלה של תלמידים שהתקבלו בעבר לנבחרת הכדורסל. אביה של נועה מעדיף שתבחר בחוג מדעים, ואף הודיע לה שאם תתקבל לנבחרת, הוא לא יבוא לצפות במשחקה.
 - א. ציין את ארבעת התנאים הנדרשים ללמידה על ידי חיקוי על פי בנדורה, והדגם בעזרתם כיצד נועה יכולה ללמוד מצפייה במבחני קבלה של אחרים.
 - ב. הסבר באיזה שלב נמצאת נועה לפי התאוריה של אריקסון. הצג שני מאפיינים של שלב זה.
2. בשנים הראשונות לאחר הקמת מדינת ישראל נמנעו אנשים מלפנות לטיפול נפשי בשל הדעות הקדומות שרווחו בציבור בעניין זה. מאז גברה המודעות לצורך בסיוע נפשי והדעות הקדומות בנושא התמעטו.
 - א. הצג את מודל האינטראקציה של לזרוס.
 - ב. הסבר באמצעות מודל זה כיצד פנייה למטפלים מקצועיים יכולה לשנות את תפיסת האדם בנוגע למצבי לחץ שהוא חווה.
 - ג. תאר את מחקר ההמשך של הרבה וגרנט. כיצד אפשר להסביר באמצעות מחקר זה מדוע התמעטו הדעות הקדומות בחברה הישראלית כלפי אנשים שפונים לטיפול נפשי.
3. מיכל עברה לבית ספר חדש. בתחילה הנהלים במקום לא היו ברורים לה, והיא המשיכה לאחר לשיעורים, כפי שנהגה לעשות בבית ספרה הקודם. אולם לאחר כמה ימים שבהם לא הורשתה להיכנס לשיעור כי איחורה, החלה מיכל להגיע בזמן ולא איחורה שוב.
 - א. הגדר את המושג "למידה".
 - האם התרחשה אצל מיכל למידה? נמק את תשובתך בהתאם להגדרת המושג "למידה".
 - ב. מיכל מרגישה לחץ בעקבות המעבר לבית הספר החדש.
 - הצע למיכל שתי דרכים להתמודד עם מצב הלחץ: דרך אחת הממוקדת בבעיה ודרך אחת הממוקדת ברגשות.

4. באחת מתוכניות המציאות (רְאִיטִי) בטלוויזיה זכתה בגמר משתתפת שהציגה עמדה נחרצת בעד דרך חיים של טבעונות. במהלך צילום התוכנית החליטו כמה מן המשתתפים וחלק מן הצופים להתנסות בטבעונות.
- א. הצג שני מאפיינים של עמדה.
- הסבר כיצד אחד המאפיינים שהצגת בא לידי ביטוי בעמדה של המשתתפת.
- ב. מיכאל טבעוני כבר שלוש שנים, ורוצה לשכנע את חברתו נועה שתעבור גם היא לתזונה טבעונית.
- הסבר מהי שיטת "הרגל בדלת", והדגם באמצעותה כיצד מיכאל יכול להצליח לשכנע את נועה.

פרק שני (50 נקודות)

ענה על חמש מן השאלות 5-16 (לכל שאלה — 10 נקודות).

5. תאר את מהלך המחקר של שריף על התנועה האוטר-קינטית, את תוצאות המחקר ואת המסקנה הנובעת ממנו.
6. טל, מנהלת בכירה בחברת היי־טק, מבקשת לעודד את המוטיבציה של העובדים בחברה. לפסיכולוג מאיזה תחום עליה לפנות? הסבר את תשובתך.
7. לפניך טענה: "תמיכה חברית מסייעת להתמודדות עם מצבי לחץ". האם טענה זו נכונה? הצג נימוק אחד מסוג הסבר כדי לבסס טענה זו או להפריך אותה.
8. השווה בין עונש לבין חיזוק שלילי. בתשובתך השתמש בשני קריטריונים להשוואה.
9. הסבר מדוע התאוריה של אריקסון מכונה תאוריה פסיכוסוציאלית. הדגם את הסברך באמצעות השלב השני — "אוטונומיה לעומת בושה".
10. מהי למידת תובנה? הבא דוגמה ללמידה כזו.
11. בעקבות מלחמת העולם השנייה פותח "סולם F" ("סולם פשיזם" או "F-scale"). הסבר מהו "סולם F", ומהי אישיות סמכותנית. ציין שתי תכונות של אדם בעל אישיות סמכותנית.

12. הגדר "דעה קדומה".

ציין שני צרכים פסיכולוגיים שדעה קדומה ממלאת, והבא דוגמה לכל אחד מהם.

13. הצג שני גורמים המגבירים ציות לסמכות, והדגם כל אחד מהם על פי המחקר של מילגרם.

14. עידו נמצא בעיצומן של בחינות הבגרות.

הגדר "ויסות עצמי" על פי בנדורה, והסבר כיצד יוכל עידו להיעזר בתהליך הויסות העצמי כדי ללמוד בצורה יעילה יותר לקראת הבחינות.

15. יש הורים שמחליטים להוציא את הטלוויזיה מן הבית.

א. הסבר החלטה זו באמצעות אחת ממסקנות המחקר של בנדורה בנושא השפעת האלימות בטלוויזיה על הצופים. (5 נקודות)

ב. הסבר ערך אחד שיכול להנחות את ההורים בהחלטה להוציא את הטלוויזיה מן הבית, וערך אחד שיכול להנחות את ההורים בהחלטה להשאיר את הטלוויזיה בבית. (5 נקודות)

16. בבחירות האחרונות לראשות מועצת התלמידים העירונית נבחרה נעמה, שמילאה בהצלחה את תפקיד יושבת ראש מועצת התלמידים בבית הספר.

תומר, חבר במועצת התלמידים העירונית, מסרב לשתף פעולה עם נעמה, משום שלדעתו בנות אינן מתאימות להיות מנהיגות.

הסבר כיצד המחקר של שטרנהל יכול להסביר את הדעות הקדומות של תומר על נשים בתפקידי ניהול. תאר את מהלך המחקר של שטרנהל ואת מסקנתו.

בהצלחה!